

Sveti Ivan Pavao II., papa

PROPOVIJED SV. PAPE IVANA PAVLA II U MARIJI BISTRICI 1998.

1. „Ako pšenično zrno, pavši na zemlju, ne umre, ostaje samo; ako li umre, donosi obilat rod“ (Iv 12, 24). Kristove nas riječi, koje smo upravo čuli, vode u samo srce Otajstva koje slavimo. One na neki način sadrže u sebi cijeli vazmeni Događaj: usmjeravaju nas prema Otkupiteljevoj smrti na Križu, na Veliki petak, te nas istodobno upućuju prema jutru Uskrsnuća.

Svakodnevno se spominjemo ovoga Otajstva za vrijeme Svete Mise kada, nakon posvete kruha i vina, govorimo: „Tvoju smrt, Gospodine, naviještamo, Tvoje uskrsnuće slavimo, Tvoj slavni dolazak iščekujemo.“ „Pšenično zrno palo na zemlju“ prije svega je sam Krist, koji je umro na Kalvariji i koji je potom pokopan u zemlju da bi svima dao život. Ali ovo se Otajstvo smrti i života ostvaruje također i u ovozemnom životu Kristovih učenika: biti bačeni na zemlju i tamo umrijeti i za njih je uvjet svake prave duhovne plodnosti.

Nije li možda upravo to bila tajna i vašega nezaboravnog i nezaboravljenog nadbiskupa kardinala Alojzija Stepinca, kojega danas motrimo u slavi blaženikâ? On je na jedinstven način sudjelovao u Vazmenom Otajstvu: poput pšeničnoga zrna „pade na zemlju“, na ovu hrvatsku zemlju, te je, umrijevši, donio „obilat rod“. „Tko mrzi svoj život na ovome svijetu, sačuvat će ga za život vječni“ (usp. Iv 12, 25).

Maločas pročitane riječi Druge poslanice Korinćanima vrlo lijepo se nadovezuju na Događaj koji slavimo. Sveti Pavao piše: „Kao što su obilate patnje Kristove u nama, tako je po Kristu obilata i utjeha naša“ (2 Kor 1, 5). Ne predstavlja li možda ova tvrdnja vrlo znakovito tumačenje Kristovih riječi o pšeničnom zrnu koje umire?

Oni koji obiluju dioništvom u Kristovim patnjama oni, zahvaljujući Kristu, doživljavaju i obilnu utjehu, koja vrije iz obilja dobra kojemu je Križ ishodište.

2. „Ako pšenično zrno, pavši na zemlju, ne umre, ostaje samo; ako li umre, donosi obilat rod“ (Iv 12, 24).

Prepuni smo danas radosti u zajedničkom zahvaljivanju Bogu za novi plod svetosti što ga hrvatska zemlja pruža Crkvi u osobi mučenika Alojzija Stepinca, zagrebačkoga nadbiskupa i kardinala Svete Rimske Crkve. Velik je broj mučenika koji su tijekom stoljećâ nikli u ovim krajevima, počevši od vremenâ Rimskoga carstva, s likovima kao što su Venancije, Dujam, Anastazija, Kvirin, Euzebij, Polion, Mavro i toliki drugi.

Njima su se u kasnijim stoljećima pridružili Nikola Tavelić i Marko Križevčanin, zatim mnogi svjedoci vjere u vrijeme otomanske vladavine te oni iz naših vremenâ među kojima se ističe svijetla osoba kardinala Stepinca. Oni su svojom žrtvom ujedinjenom s Kristovim patnjama pružili posebno svjedočanstvo, koje, unatoč zubu vremena, ništa ne gubi na svojoj rječitosti, nego nastavlja ižaravati svjetlo i širiti nadu.

Osim njih ima i mnogo drugih pastira i običnih vjernika, muževa i žena, koji su krvlju potvrdili svoju vjernost Kristu. Pripadaju velikom mnoštvu onih koji, odjeveni u bijele haljine i s palmama u rukama, stoje pred prijestoljem i pred Jaganjcem (usp. Otk 5, 9). Blaženi Alojzije Stepinac nije prolio krv u doslovnom smislu riječi.

Njegova je smrt uzrokovana dugotrajnim patnjama, koje je podnio: zadnjih je petnaest godina njegova života bilo obilježeno neprekinitim nizom zlostavljanjâ posred kojih je odvažno izložio vlastiti život radi svjedočenja za Evanđelje i za jedinstvo Crkve. Svoju je sudbinu, da se poslužim Psalmistovim riječima, položio u Božje ruke (usp. Ps 16 [15], 5).

3. Ne dijeli nas mnogo vremena od života i smrti kardinala Alojzija Stepinca: svega trideset i osam godina. Svima su nam poznate okolnosti ove smrti.

Mnogi među nazočnima mogu iz vlastitoga iskustva posvjedočiti koliko su onih godina bile obilate patnje Kristove među pučanstvima u Hrvatskoj i tolikim drugim zemljama našega kontinenta. Razmišljajući danas o Apostolovim riječima iz dna srca stanovnicima tih zemalja želimo da i u njima, nakon patnje, bude obilata utjeha rassetoga i uskrsloga Krista. Današnji je obred proglašenja blaženim za sve nas poseban razlog utjehe. Ovaj se svečani čin odvija u hrvatskome marijanskom nacionalnom svetištu u Mariji Bistrici na prvu subotu u mjesecu listopadu.

Pred očima Presvete Djevice ugledni sin ove blagoslovljene zemlje biva uzdignut na čast oltara, o stotoj obljetnici svojega rođenja. Ovo je povijesni događaj u životu Crkve i vaše nacije. Podnijevši u svojem tijelu i duhu okrutnosti komunističkoga sustava, jedan od istaknutih likova Katoličke Crkve zagrebački nadbiskup kardinal Alojzije Stepinac sada se povjerava sjećanju svojih sunarodnjaka s blistavim znamenjima mučeništva.

Biskupi su vaše zemlje tražili da proglašenje blaženim Alojzija Stepinca bude upravo ovdje, u svetištu Majke Božje Bistričke. Iz osobnoga iskustva znam što je za nas Poljake u doba komunističke vlasti značilo svetište na Jasnoj Gori, s kojim je na poseban način povezan pastirski rad sluga Božjega kardinala Stefana Wyszyńskog. Ne čudi me da je slično značenje za vas imalo ovo svetište, u kojemu se sada nalazimo, ili ono u Solinu, kamo ću poći sutra. Odavno sam želio pohoditi Svetište Majke Božje Bistričke.

Rado sam zbog toga prihvatio prijedlog hrvatskih biskupa i danas na ovom znakovitom mjestu obavljam svečani čin beatifikacije. Srdačno pozdravljam ovdje okupljene hrvatske biskupe, a posebno spominjem dragoga kardinala Franju Kuharića te zagrebačkoga nadbiskupa i predsjednika Hrvatske biskupske konferencije mons. Josipa Bozanića.

Isto tako pozdravljam gospodu kardinale Puljića, Sodana, Meisnera, Ambrožića, nadbiskupe i biskupe, koji su došli za ovu zgodu iz raznih zemalja. S ljubavlju pozdravljam svećenike, redovnike, redovnice i sve vjernike laike, jednako kao i predstavnike drugih vjerskih zajednica nazočnih na ovome slavlju. S poštovanjem pozdravljam također predsjednika Republike, predsjednika Vlade te predstavnike građanskih i vojnih vlasti zemlje, koji su nas željeli počastiti svojom nazočnošću.

4. „Ako mi tko hoće služiti, neka ide za mnom“ (Iv 12, 24. 26). Dobri Pastir je za blaženoga Alojzija Stepinca bio jedini Učitelj: Kristov je primjer sve do kraja nadahnjivao njegovo ponašanje te je položio i život za stado, koje mu je bilo povjereno u posebno teškom povijesnom razdoblju.

U osobi se novoga blaženika spaja, da se tako izrazim, cjelokupna tragedija koja je pogodila hrvatsko pučanstvo i Europu tijekom ovoga stoljeća obilježena trima velikim zlima: fašizmom, nacizmom i komunizmom. On je sada u nebeskoj slavi okružen svima onima koji su, kao i on, dobar boj bili, kaleći svoju vjeru u kušnjama i nevoljama.

U njega danas s pouzdanjem upiremo svoj pogled ištući njegov zagovor. Znakovite su u svezi s tim riječi što ih je novi blaženik izgovorio 1943. u vrijeme Drugoga svjetskog rata kada se Europa nalazila pritiješnjena nečuvenim nasiljem: „Kakav poredak zastupa Katolička Crkva, kad se danas cijeli svijet bori za novi poredak? Mi, osuđujući sve nepravde, sva ubijanja nevinih, sve paleže mirnih sela, sva zatiranja sirotinjskih žuljeva... odgovaramo ovako: Crkva je za onaj poredak, koji je toliko star, koliko i deset zapovijedi Božjih.

Mi smo za poredak, koji je napisan ne na raspadljivom papiru, nego u savjesti ljudskoj prstom Boga živoga“ (Propovijedi, govori, poruke, Zagreb 1996., str. 179-180).

5. „Oče, proslavi ime svoje!“ (Iv 12, 24. 28). Svojim ljudskim i duhovnim životnim putem blaženi Alojzije Stepinac svojem narodu pruža svojevrsni kompas da bi se znao orijentirati.

Evo glavnih točaka: vjera u Boga, poštivanje čovjeka, ljubav prema svima sve do praštanja, jedinstvo s Crkvom kojoj je na čelu Petrov nasljednik. Dobro je znao da se ne može popuštati kad je u pitanju istina, jer istina nije roba kojom se može trgovati.

Zbog toga mu je bilo draže prihvatiti patnju nego li izdati svoju savjest i iznevjeriti obećanje dano Kristu i Crkvi. Nije bio sam u tomu hrabrom svjedočenju. Uza nj su bile i druge odvažne osobe, koje su, da bi sačuvalе jedinstvo Crkve i branile njezinu slobodu, prihvatile da zajedno s njim plate teški danak tamnice, zlostavljanja, pa čak i krvi. Danas se tome mnoštvu nesebičnih duša - biskupima, svećenicima, redovnicima, redovnicama, vjernicima svjetovnjacima - divimo i zahvaljujemo im.

Slušamo njihov snažni poziv na praštanje i pomirbu. Oprostiti i pomiriti se znači očistiti sjećanje od mržnje, zavade, želje za osvetom, znači priznati bratom čak i onoga koji nam je nanio zlo, znači ne dopustiti da nas pobjedi zlo, nego zlo svladavati dobrom (usp. Rim 12, 21).

6. Blagoslovljen budi „Oče Gospodina našega Isusa Krista, Oče milosrđa i Bože svake utjehe“ (2 Kor 1, 3) za ovaj novi dar Tvoje milosti. Blagoslovljen budi Jedinorođeni Sine Božji i Spasitelj svijeta zbog Tvojega slavnog Križa, koji je u zagrebačkom nadbiskupu kardinalu Alojziju Stepincu postigao divnu pobjedu.

Blagoslovljen budi Duše Oca i Sina, Duše Tješitelju, koji nastavljaš očitovati svoju svetost u ljudima i koji ne prestaješ djelovati kako bi napredovalo djelo spasenja. Trojedini Bože, danas Ti želim zahvaliti za čvrstu vjeru ovoga Tvojeg puka unatoč ne malim protivštinama što ih je susretao tijekom stoljećâ. Želim Ti zahvaliti za nebrojene mučenike i ispovjednike vjere, muževe i žene svih životnih dobi, koji su živjeli u ovoj blagoslovljenoj zemlji! „Oče, proslavi ime svoje!“ (Iv 12, 28).

Hvaljen Isus i Marija!

Propovijed sv. pape Ivana Pavla II. u Mariji Bistrici 1998.

GOVOR IVANA PAVLA II. NA JAVNOJ AUDIJENCIJI NA TRGU SV. PETRA O POHODU HRVATSKOJ I BEATIFIKACIJI KARDINALA STEPINCA

Od prošloga sam petka do prošle nedjelje bio u drugom pastirskom pohodu Hrvatskoj. Dok mi još uvijek pred očima lebde prizori s tog hodočašća, želim se kratko zaustaviti s vama u razmišljanju o njegovom značenju i smjestiti ga u okvir povijesnih zbivanja kojima je zahvaćena ne samo Hrvatska nego i cijela Europa.

Prije svega zahvaljujem Bogu koji mi je omogućio doživjeti to tako dojmljivo iskustvo. Sa zahvalnošću mislim potom na predrage biskupe u Hrvatskoj, jednako kao i na gospodina Predsjednika Republike, na ostale vlasti i na sve koji su omogućili taj ponovni susret Petrova nasljednika i hrvatske nacije, koja mu je uvijek, više od trinaest stoljeća ostala vjerna.

Tema pohoda odjekuje u riječima koje je uskrsl Isus upravo apostolima »Bit ćete mi svjedoci« (Dj 1,8) Bilo je to dakle hodočašće u znaku svjedočenja. S tih sam obzora mogao u duhu obnoviti dvotisućljetnu povijest: od mučenika iz doba rimskih progona do onih iz doba nedavne komunističke vladavine: od svetoga Dujma, biskupa u Solinu, gdje je bilo staro primasovo sjedište, do kardinala Alojzija Stepinca, zagrebačkoga nadbiskupa, čije je proglašenje blaženim bilo vrhunac mogega boravka u Hrvatskoj. Tako se svečani bogoslužni čin visoko izdiže nad pozadinom povijesnih zbivanja, koja sežu u doba staroga Rima, u vrijeme kada u toj zemlji još nisu prebivali Hrvati.

Druga središnja točka mogega apostolskog putovanja bila je proslava 1700. obljetnice grada Splita. Oba su ta događaja praćena marijanskim hodočašćem: najprije u nacionalnom svetištu u Mariji Bistrici, a potom Gospi od Otoka u Solinu, u najstarije svetište posvećeno Djevici Mariji u Hrvatskoj. Ovo je vrlo značajna činjenica. Naime, kada se jedan narod suoči s trenucima muke i križa, vrlo snažno, kao ni u jednoj drugoj zgodi, osjeti povezanost s Kristovom Majkom, te mu ona postaje znak nade i utjehe. Tako je bilo u mojoj domovini, u Poljskoj, tako je bilo i u Hrvatskoj i u svakoj drugoj kršćanskoj naciji koja je bila izložena teškim povijesnim iskušenjima. In Te, Domine, speravi (U Te se, Gospodine, uzdam) bilo je geslo kardinala Alojzija Stepinca, na čijem sam se grobu zadržao u molitvi čim sam stigao u Zagreb. U njegovu je liku sažeta cijela tragedija koja je pogodila *Europu tijekom ovoga stoljeća, obilježena velikim zlima fašizma, nacizma i komunizma*. U kardinalu Alojziju Stepincu blista u punini *katolički odgovor*: vjera u Boga, poštivanje čovjeka, ljubav prema svima, potvrđena praštanjem, jedinstvom s Crkvom vođenom Petrovim nasljednikom.

Uzrok progona i lažnog sudskog postupka protiv kardinala Alojzija Stpinca bilo je njegovo odlučno odbacivanje više puta ponovljenih zahtjeva režima da se odijeli od Pape i od Apostolske Stolice i da stane na čelo nekakve »hrvatske narodne crkve«. On je, međutim, više volio ostati vjeran Petrovu nasljedniku. Zbog toga je bio oklevetan i potom osuđen.

U njegovu proglašenju blaženim prepoznamo pobjedu Kristova Evanđelja nad totalitarnim ideologijama; pobjedu Božjih prava i savjesti nad nasiljem i ugnjetavanjem; pobjedu praštanja i pomirbe nad mržnjom i osvetom. Blaženi Alojzije Stepinac na taj način predstavlja Hrvatsku koja želi oprostiti i pomiriti se, očistivši sjećanje od mržnje i pobjeđujući zlo dobrom.

Odavno sam želio poći u poznato *svetište Majke Božje Bistričke*. Providnost je htjela da se ta želja ostvari prigodom proglašenja blaženim kardinala Alojzija Stepinca. On je, sve od početka svoje biskupske službe, svake godine osobno, pješačeći, vodio zavjetno hodočašće grada Zagreba u bistričko svetište, udaljeno pedesetak kilometara od glavnoga grada. Činio je to sve dok komunističke vlasti nisu zabranile svaku vrst vjerskoga očitovanja.

Stari i časni drveni kip Bogorodice s Djetetom, koji su u 16. stoljeću u vrijeme otomanskih provala vjernici bili prisiljeni sakriti da bi ga očuvali od svetogrđa i uništenja, *na određeni način predstavlja patničku povijest hrvatskog naroda tijekom* više od trinaest stoljeća. Proglašenje blaženim kardinala Alojzija Stepinca u tom svetištu, s *pohodom Splitu* sljedećega dana, valja motriti u svjetlu zbivanja koja sežu u davna vremena, kada je grad Split bio u sastavu Rimskoga carstva.

Današnji grad Split, koji u sebi uključuje staro solinsko biskupsko sjedište, čuva u svojoj središnjoj jezgri palaču i mauzolej cara Dioklecijana, koji je bio jedan od najokrutnijih progonitelja kršćana. Ali upravo stoljeće kasnije, mauzolej je pretvoren u katedralu, i u nju su postavljene relikvije svetoga Dujma, solinskoga biskupa i mučenika. Zadržao sam se u molitvi pred njegovim relikvijarom, prolazeći u mislima širokim povijesnim obzorima od Dioklecijana do zbivanja u ovom našem stoljeću, obilježenu ništa manje okrutnim progonima, ali i osvjetljenu likovima mučenika koji nisu manje blistavi od onih starih.

U Solinu se, u kojemu je smješteno *marijansko svetište posvećeno Gospi od Otoka*, nalaze *najstariji tragovi kršćanstva* u onom kraju. Upravo sam tamo želio susresti, vjeroučitelje, nastavnike i profesore te pripadnike crkvenih udruga i pokreta, uglavnom mladež. Na tom smo mjestu *uspomena* na kršćanske korijene molili za *budućnost* Crkve i propovijedanje Evanđelja. Prostrana područja na kojima valja raditi jesu prije svega *obitelji, život i mladež*, kao što sam podsjetio na susretu s članovima Hrvatske biskupske konferencije. Kršćani su na svim tim područjima pozvani pružati dosljedno kršćansko svjedočenje, bilo što se tiče osobnih bilo zajedničkih opredjeljenja. Liječenje ratnih rana, izgradnja pravednog i čvrstoga mira, te navlastito ponovna uspostava moralnih vrednota, koje su ugrozili prijašnji totalitarizmi, zahtijevaju dug i strpljiv rad, u kojemu je potrebno neprestano svraćati pozornost na duhovnu baštinu što su je stekli očevi.

Lik blaženoga Alojzija Stepinca za sve predstavlja točku oslonca u koju valja upirati pogled da bi se njome nadahnjivali i na nju oslanjali. Njegovim se proglašenjem blaženim pred nama pokazala, imajući pred očima minula stoljeća, borba između Evanđelja i Protuevanđelja, koja zahvaća cijelu povijest. Mučenik naših dana, kojega se oni stariji još uvijek sjećaju, postaje veliki znak te borbe: Crkva se sve od vremena kada su se iz ruševina Rimskoga carstva počele oblikovati nove društvene zajednice, a kada na obale Jadrana počeo stizati Hrvati, zatim u teškim vremenima otomanske vlasti, pa sve do našega burnog i dramatičnog stoljeća, neprestano suočavala s izazovima zla, propovijedajući riječ Evanđelja neustrašivom odvažnošću.

Hrvati su, prihvativši tu riječ i primivši krštenje, u razdoblju od više od trinaest stoljeća očuvali svoju vjernost Kristu i Crkvi, te je ponovno potvrdili na pragu trećega tisućljeća. Svjedok je toga zagrebački nadbiskup, blaženi mučenik Alojzije Stepinac! Njegov je lik povezan s likovima mučenika iz davnih vremena: suprotno Dioklecijanovim nakanama, progoni su prvih stoljeća učvrstili nazočnost Crkve u starome svijetu. Molimo Gospodina da, po zagovoru Djevice Marije, *Odvjetnice Hrvatske, najvjernije Majke*, progoni iz naših dana urode novim procvatom crkvenoga života u Hrvatskoj i u cijelom svijetu.

Vatikan, Trg sv. Petra, 7. listopada 1998. godine.

IZVOR: Blaženi Alojzije Stepinac, god 6. (1999.), br. 1-2, str. 1-2.